

Tanner: KKn 36. edustajakokouksen
avauspuhe 7. 6. 1952.

Näissä vuosikatselmuksissamme on ollut tapana luoda katsaus kuluneeseen toimintakauteen ja tällöin todeta, onko se ollut maalle ja erikoisesti osuuskauppa-
liikkeelle onnellinen vai onko siihen sisältynyt vastoinkäymisiä. Tämä on ollut
hyödyllistä koettaessamme ottaa oppia mahdollisista erehdyksistä ja voidaksem-
me paremmalla menestyksellä suunnitella toimintaamme vastaisuudessa. Vii-
meksi kuluneina vuosina tällainen katsaus ei tavallisesti ole ollut omiaan mieltä
ilahduttamaan. On voitu havaita, miten vaikeata sota-aikojen myllerrysten
jälkeen on ollut päästä tasapainoon. Puhumattakaan siitä levottomuudesta, jonka
on aiheuttanut maailmanpolitiikassa tapahtunut jakaantuminen kahteen valtaleiriin
sekä siitä johtunut "kylmä sota", myöskin maailman talouselämä on vielä kauka-
na normaalista. Kansoilla on ollut vaikeutensa, ja asemaansa parantaakseen
ne ovat monella tavalla ryhtyneet taloudellista elämäänsä ohjailemaan ja säännös-
telemään. Pahimman sekasorron ovat aiheuttaneet rahan arvossa tapahtuneet
muutokset, jotka ovat tehneet tulevaisuuden luotettavan suunnittelemisen mahdot-
tomaksi.

Meidänkin maallamme on ollut samanlaisia vaikeuksia. Vaikka kansanta-
loutemme muissa suhteissa vuosi vuodelta onkin onnellisesti kohonnut, ei meidän-
kään ole onnistunut luoda vakavuutta rahamme arvoon. Siitä on johtunut jatkuva

hintojen ja palkkatulojen välinen kilpajuoksu sekä sen aiheuttama jännitys eri etupiirien välillä. Vielä viime vuoden alkupuoli kului tämänlaisessa levottomuuden tilassa. Ei ollut näkyvissä sitä voimaa, joka olisi pystynyt asettamaan tälle esteitä.

Mutta olosuhteet työskentelevät monesti viisaammin kuin ihmiset. Kun riittävän kauan on ajauduttu turmiolliseen suuntaan, tulee vihdoinkin eteen seinä, joka pakottaa ihmiset näkemään, mihin ollaan menossa ja ryhtymään pelastustoimenpiteisiin. Sellaisena heräämisenä saatetaan pitää työmarkkinajärjestöjen kesken viime toukokuulla sovittua linnarauhaa, jonka oli määrä kestää syyskuun loppuun. Sen aikana oli hintojen ja palkkojen oltava jäädytettyinä, jotta varsinaista tervehdyttämisohjelmaa sillä välin voitaisiin rauhassa ja huolellisesti valmistella. Ohjelman valmistuttua voitiin syksyllä ryhtyä varsinaiseen vakauttamistyöhön.

Etukäteen oli selvää, että se monen vuoden "antaa mennä"-politiikan jälkeen tulisi vaatimaan melkoisen ajan. Työtä on tähän mennessä kahdeksan kuukauden aikana suoritettu ja melkoisen onnistunein tuloksin. Vaikkei haluaisikaan yhtyä niihin liian optimistisiin käsityksiin, joiden mukaan vakauttaminen olisi jo lopullisesti toteutettu, on objektiivisen tarkkailijan tunnustettava, että ainakin ollaan hyvällä tiellä lopullista onnistumista kohti. Parhaana viitteenä siitä on se seikka, että vakauttamisen alussa laskettu uusi elinkustannusindeksi menestyksellä on puolustanut asemaansa, seisten järkkymättä paikallaan ja ollen tällä hetkellä vain vajaa yhden pisteen yläpuolella lähtökohtaansa. Tämä saavutus asettaa kuluneen vuoden erikoisasemaan moniin edeltäjiinsä nähden.

Monessa muussakin suhteessa vuosi 1951 merkitsi maallemme tavallista onnellisempaa aikaa. Koko vuoden ajan meillä elettiin täystyöllisyyden merkeissä.

Vientimme, josta niin suuressa määrin olemme olleet riippuvaisia, kohosi ennätysmäärään ylittäen rahamääräisesti enemmän kuin kahdenkertaisesti sitä edeltäneen vuoden viennin. Se johtui, paitsi vientitavaroiden hyvästä menekistä, myöskin tärkeimpien vientitavaroittemme yllättävän korkeista hinnoista. Niiden ansiosta kauppataseemme pitkästä ajasta muodostui ylijäämäiseksi. On laskettu, että maahamme tällä tavalla saatiin noin 30 miljardin ylimääräinen tulo, jonka virkistävä vaikutus kaikilla aloilla on nähtävänä. Sen avulla tuontiakin voitiin huomattavasti lisätä ja hankkia maahan monia kipeästi kaivattuja tarvikkeita. Elämänvaatimuksiamme on siten runsaammin voitu tyydyttää ja kohottaa elintasoamme.

Jo muutaman kuukauden aikana on uusi käänne kuitenkin ollut todettavissa. Useampiin raaka-aineisiin kohdistunut korkeasuhdanne, jonka Koreassa alkanut sota oli aiheuttanut, on ohitettu. Hinnat ovat alkaneet laskea ja ankarimmin tämä lasku on kohdistunut meidän vientitavaroihimme, joiden suhteen myöskin nousu oli ollut jyrkin. Tällä hetkellä ei vielä ole selvästi nähtävissä, minkälaisia tämän käänteen vaikutukset lopullisesti tulevat olemaan. Joka tapauksessa saamme varautua siihen, että vientimme ei tule olemaan läheskään samaa suuruusluokkaa kuin edellisenä vuonna eikä siitä saada tuloja myöskään yhtä runsaasti. Vaikutukset tulevat olemaan ratkaisevia monella tuotannon alalla. Ennustetaanpa jo ensi talvikaudeksi työttömyyttäkin. Inflaation päättymistä tavallisesti seuraava rahankireys on jo tuntuva ja tulee ilmeisesti edelleen jatkumaan. Vaikkei meillä lähimpään tulevaisuuteen nähden ole aihetta mustamaalauksiin, on kuitenkin terveellistä teroittaa mieliin vakavan harkinnan tarpeellisuutta kaikkien taloudellisessa toiminnassamme. Maamme talouselämän johdolta tullaan myöskin vaatimaan viisautta ja kaukonäköisyyttä kaikissa vastaisissa toimenpiteissään.

Sellaisena myllerryskautena, jota nykyään elämme, esiintyy julkisessa elämässä monia vähemmän miellyttäviä piirteitä. Taloudellisten olojen vaikeutuessa eri etupiirien edut joutuvat tavallisesti jyrkästi vastakkain. Tavanmukainen vastakohtaisuus kuluttaja- ja tuottajapiirien välillä on vuosikausia ollut hallitsevana piirteenä jokapäiväisessä elämässä. Sen aiheuttajana on ollut tärkeimpien elintarvikkeiden hintakysymys, tuottajapiirien esiintyessä kohoavien hintojen vaatijoina ja kuluttajapiirien sitä vastoin niiden vastustajina. Sen johdosta meitä tavallisesti syytetään vihamielisyydestä maataloustuotantoa kohtaan ja ymmärtämättömyydestä sen harjoittajien elinkeinoa kohtaan. Tämä syytös on kohtuuton. Kyllä kuluttajien taholla ymmärretään maatalouden merkitys maallemme. Ymmärretään myöskin, että sen harjoittajille heidän tuotteidensa hinta merkitsee palkkaa heidän arvokkaasta työstään. Mutta toiselta puolen se merkitsee myöskin näiden tuotteiden ostajille suurta menoerää heidän jokapäiväisessä talousarviossaan. Sen vuoksi tätä kysymystä olisi molemmin puolin rauhallisesti käsiteltävä ja otettava huomioon kohtuusnäkökohdat. On myöskin syytä pitää muistissa, että maatalous on vähimmin vaurioiden selviytynyt inflaation vaikutuksilta, vieläpä monissa tapauksissa siitä hyötynytkin, kun sitä vastoin kuluttajapiirien vähäiset talletukset ovat menettäneet melkein kaiken arvonsa.

Osuuskauppaliikkeellämme, jonka päätehtävänä on esiintyä kuluttajaetujen puolustajana, on kuvatuolaisissa oloissa ollut vaikea tehtävä suoritettavanaan. Sen on ollut otettava huomioon, että sen kannattajapiireihin kuuluu niin hyvin tuottajia kuin yksinomaan palkkatuloistaan eläviä kuluttajia. On sen vuoksi langennut luonnostaan, että se on tahtonut antaa kaikin mahdollista apuaan valtiovallan pyrkimyksille taloudellisen vakauttamisen hyväksi, koska vain vakaa talouselämä saattaa pois-

taa edellä kuvatun laiset ristiriidat ja palauttaa meidät normaaliin elämisen tahtiin. Nionien tärkeiden ratkaisujen edellä keskusliittomme taholta on myöskin esitetty valtiovallalle toivomuksia ratkaisun suuntaan nähden. Valitettavasti näitä toivomuksia ei aina ole otettu huomioon.

Sikäli kuin meidän onnistuu päästä selville vesille taloudellisissa oloissamme, tulee kaikenlainen säännöstely olemaan tarpeetonta. Sehän on vain murrosaikojen mukanaan tuoma välttämätön paha. Vaikka suunnitelmallisuus taloudellisissa asioissa on tarpeellista, on valtiovallan holhous vapaalle talouselämälle sen sijaan rasitus, josta on syytä vapautua niin pian kuin mahdollista. Osuuskauppaliikkeenkin osalta voidaan esittää esimerkkejä sen varjopuolista. Liikkeemme vapaa kehittyminen on säännöstelyn kautta kahlehdittu. Viime vuosina emme enää ole voineet tarpeellisella selvyydellä osoittaa talousjärjestelmämme etevämmyyttä, kun niin hyvin ostot ja myynnit kuin hinnatkin ovat olleet säännösteltyjä. Osuusliikkeiden liiketoiminnalle on jätetty liian kapea hintamarginaali, jonka vaikutuksesta ylijäämä on supistunut mitättömäksi. Kun se aikaisemmin normaalina vuosina keskimäärin oli 2,5 % myynnistä, se parina viimeksi kuluneena vuonna on ollut enää vain 0,8 %. Tämä on ehkäissyt normaalia pääoman muodostusta ja on sen kautta rajoittanut säännöllistä kehittymistä. Jäsenille maksettavat ylijäämänpalautukset ovat kutistuneet tai jääneet kokonaan pois. Osuusliikkeet ovat runsaasti velkaantuneet, kun uudet tavaravarastot on ollut hankittava kohonneisiin hintoihin. Entistä enemmän on ollut turvauduttava vieraaseen luottoon ja siten jouduttu riippuvaisuussuhteeseen rahalaitoksista. Kasvaneet korkomenot ovat kaventaneet liiketoiminnan antamaa tulosta. Myöskin jyrkästi kohonnut verotus on osaltaan tulosta heikentänyt. Esimerkkinä verotuksen ankaruudesta kannattaa nostaa esiin pari numeroa. Sen sijaan, että osuusliikkeiden yhteinen kirjattu ylijäämä viime

vuodelta nousee 390,5 milj. markkaan, ovat vuoden 1950 tuloksesta maksetut verot nousseet 543 milj. markkaan, siis huomattavasti korkeampaan summaan. Inflaation jatkuessa on tosin ollut mahdollista maksaa veroja yli vuosituloksen, mutta säännöllisiin oloihin palattaessa sellaisen jatkumisen seuraamuksena olisi vararikko.

Muissa suhteissa edistysmielisen osuuskauppaliikkeen toiminta kuluneenakin vuotena on ollut menestyksellistä. Kuluttajain jatkuvaa kannatusta todistaa jäsenmäärän lisääntyminen. Vuoden varrella tämä lisäys, eronneet ja kuolleet jäsenet poisluettuina, on ollut 17 000 henkeä ja yhteinen jäsenmäärä vuoden lopulla 495 000. Myöskin liikevaihto on edelleen kasvanut. Se nousi 52,4 miljardiin markkaan, josta kasvua oli 11,3 miljardia eli 27,5 %. Vaikka tässä kasvussa varsinkin alkuvuoden osalta on mukana runsaasti rahanarvon alenemisen vaikutusta, on jaettujen tavaramäärienkin kasvu ollut huomattava. Näiden jakelua varten vuoden varrella on avattu 143 uutta myymälää. Tuotantolaitostenkin tuotteiden määrä on kasvanut lähes 2 miljardilla markalla tehden yhteensä 7,9 miljardia markkaa.

Kehitys on luonnollisesti ollut samansuuntainen OTK:nkin osalta. Sen myynti viime vuonna nousi ennätysmäärään 32,6 miljardiin markkaan, jossa lisäystä oli 8,2 miljardia markkaa eli 33,5 %. OTK:n tuotannon raha-arvo oli 7,5 miljardia markkaa. - Myöskin yhteiset vakuutuslaitoksemme Henki- ja Palo-Kansa ovat menestyksellä puolustaneet asemaansa kilpailussa muiden samalla alalla työskentelevien laitosten kanssa.

Nyt alkavalla edustajakokouksellamme on jälleen runsaasti ohjelmaa suoritettavanaan. Paitsi tavanmukaista vuosikertomuksen puitteissa tapahtuvaa menneen ajan tarkastelua, on pari kysymystä varmaankin omansa vilkastuttamaan näitä kokouspäiviä. Varsinaisena keskustelukysymyksenä käsiteltävänämmme on laaja alustus,

jonka nimenä on "Käytännön kysymyksiä osuuskauppaliikkeessä". Se on tarkoitettu täydentämään edellisessä edustajakokouksessamme hyväksyttyä laajaa tulevaisuuden ohjelmaa, ja se tulee varmaankin antamaan runsaasti herätteitä vastaiselle toiminnallemme. Sen lisäksi joudumme kokemuksen antamia opetuksia varten ottaen eräissä kohdin uudistamaan sääntöämme. Viimeksi mainitusta kysymyksestä saattaa edustajakokouksessa nousta jonkin verran erimielisyyttäkin päätellen siitä vastaanotosta, minkä ehdotus eräissä jäsenistön piireissä on saanut.

Mutta onpa meillä työn ohella tällä kertaa aihetta juhlimiseenkin. Isäntänämme toimiva Osuusliike Tarmola on tänä vuonna astunut niiden osuusliikkeiden riviin, jotka toiminnassaan ovat sivuuttaneet puolivuosisataisen taipaleen. Tarmola on tälle tapahtumalle halunnut omistaa nämä päivät saadakseen syntymäpäivälleen vieraita maan muista veljesliikkeistä. Me esitämme syntymäpäiväsankarille yhteiset onnittelumme ja toivomme, että sen juhlat tulisivat sujumaan innostavan yksimielisyyden merkeissä ja antamaan sen vastaiselle toiminnalle hyvän lähtökohdan.

Hallintoneuvoston puolesta minulla on kunnia lausua Teidät kaikki, niin hyvin valitut edustajat kuin arvoisat kutsuvieraamme, tervetulleiksi tähän 36:nteen edustajakokoukseemme ja julistaa se täten avatuksi.